

«UMURTQA POG'ONASI BEL QISMI DISK CHURRALARINI
ENDOSKOPIK USULDA DAVOLASH»

Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti

“Travmatologiya Va Ortopediya” Yo‘nalishi Magistranti

Eshnazarov Madaminxo‘ja Kamolxo‘ja o‘g‘li

Ilmiy rahbar: Atavullayev X.S.

Magistranti: Eshnazarov M.K.

Kalit so‘zlar: Bel umurtqa pog‘onasi, disk churrasi, intervertebral disk, endoskopik diskektomiya, minimal invaziv jarrohlik

Mavzuning dolzarbligi. Hozirgi kunda umurtqa pog‘onasining degenerativ kasalliklari, xususan bel qismi disk churralari (lumbal disk herniatsiyasi), tibbiyot amaliyotida muhim muammo bo‘lib qolmoqda. Ushbu patologiya asosan mehnatga layoqatli yoshdagi aholida uchrab, uzoq muddatli og‘riq sindromi, nevrologik buzilishlar hamda vaqtinchalik yoki doimiy mehnat qobiliyatining yo‘qolishiga olib keladi. Natijada kasallik nafaqat tibbiy, balki ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyatga ham ega bo‘lmoqda.

An’anaviy ochiq jarrohlik usullari disk churralarini davolashda samarali bo‘lsa-da, ularning yuqori travmatiklik darajasi, mushak va yumshoq to‘qimalarning keng shikastlanishi, operatsiyadan keyingi og‘riq sindromining davomiyligi hamda reabilitatsiya davrining uzoqligi ushbu usullarning muhim kamchiliklari hisoblanadi. Bundan tashqari, ochiq operatsiyalardan keyin chandiqli jarayonlar va qayta churralarning rivojlanish xavfi yuqori bo‘lishi mumkin.

So‘nggi yillarda minimal invaziv jarrohlik texnologiyalarining rivojlanishi bel qismi disk churralarini davolashda yangi imkoniyatlarni yaratdi. Endoskopik diskektomiya usuli kichik teri kesmasi orqali amalga oshirilishi, mushak to‘qimalarining maksimal darajada saqlanishi, nerv ildizlariga minimal shikast yetkazilishi hamda yuqori aniqlikdagi vizual nazorat bilan ajralib turadi. Ushbu usul

bemorlarning operatsiyadan keyingi erta faollashuvi, og‘riq sindromining tez regressiyasi va qisqa muddatli shifoxona davrini ta‘minlaydi.

Shu bilan birga, endoskopik usulning klinik samaradorligi, asoratlar chastotasi va uzoq muddatli natijalari bo‘yicha mahalliy sharoitlarda olib borilgan ilmiy tadqiqotlar yetarli darajada emas. Mazkur holat bel qismi disk churrallarini endoskopik usulda davolash natijalarini chuqur o‘rganish va ilmiy asoslash zaruratini yuzaga keltiradi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, umurtqa pog‘onasi bel qismi disk churrallarini endoskopik usulda davolashning dolzarbligi uning yuqori klinik samaradorligi, kam travmatiklik darajasi, bemorlarning hayot sifatini yaxshilashi hamda amaliy sog‘liqni saqlash tizimi uchun muhim ahamiyatga egaligi bilan belgilanadi.

Tadqiqot maqsadi: Ushbu tadqiqotning maqsadi umurtqa pog‘onasi bel qismi disk churrallarini davolashda endoskopik diskektomiya usulining klinik samaradorligini baholash, operatsiyadan oldingi va keyingi klinik hamda nevrologik ko‘rsatkichlarni solishtirish, shuningdek mazkur usulning afzalliklari va amaliy ahamiyatini aniqlashdan iborat.

Tadqiqot vazifalari:

- 1) Umurtqa pog‘onasining bel qismi disk churralarining etiologiyasi, patogenezi va klinik kechishini tahlil qilish;
- 2) Bel qismi disk churrallarini jarrohlik yo‘li bilan davolash usullarini, jumladan endoskopik diskektomiya texnologiyasini adabiyotlar asosida o‘rganish;
- 3) Endoskopik diskektomiya o‘tkazilgan bemorlarning operatsiyadan oldingi klinik va nevrologik holatini baholash;
- 4) Operatsiyadan keyingi erta va kechki davrlarda og‘riq sindromi hamda nevrologik simptomlar dinamikasini tahlil qilish;
- 5) Endoskopik usulda davolash natijasida yuzaga kelgan asoratlar va rehabilitatsiya muddatini aniqlash;

6) Olingan natijalar asosida endoskopik diskektomiya usulining klinik samaradorligi va amaliy ahamiyatini baholash.

Materiallar va tadqiqot usullari:

Mazkur tadqiqot bel qismi umurtqa pog'onasi disk churrasi tashxisi qo'yilgan bemorlar asosida olib borildi. Tadqiqotga klinik va instrumental tekshiruvlar natijasida lumbal disk churrasi tashxisi tasdiqlangan bemorlar kiritildi. Tashxis qo'yishda asosiy instrumental usul sifatida magnit-rezonans tomografiya (MRT) qo'llanildi.

Tadqiqotga kiritilgan bemorlar yoshi, jinsi, kasallik davomiyligi hamda disk churrasining joylashuvi bo'yicha tahlil qilindi. Bemorlarning barchasida konservativ davolash usullari samarasiz bo'lganligi sababli jarrohlik aralashuviga ko'rsatmalar mavjud edi.

Tadqiqotning mo'ljallangan ilmiy yangiligi

Mazkur tadqiqotda umurtqa pog'onasining bel qismi disk churralarini endoskopik usulda davolash natijalari kompleks tarzda o'rganiladi. Tadqiqot jarayonida endoskopik diskektomiya usulining klinik samaradorligi operatsiyadan oldingi va keyingi klinik hamda nevrologik ko'rsatkichlar asosida baholanadi.

Ilk bor mahalliy klinik sharoitda endoskopik diskektomiya o'tkazilgan bemorlarda og'riq sindromining regressiyasi, nevrologik simptomlarning tiklanish dinamikasi va reabilitatsiya muddati tahlil qilinadi. Endoskopik usulning an'anaviy jarrohlik usullariga nisbatan afzalliklari va cheklovlari aniqlanadi.

Tadqiqot natijasida bel qismi disk churralarini davolashda endoskopik diskektomiya usulini qo'llash bo'yicha ilmiy asoslangan xulosalar ishlab chiqiladi hamda amaliy sog'liqni saqlash tizimi uchun metodik tavsiyalar taklif etiladi.

Ishning amaliy ahamiyati

Tadqiqot natijalari tibbiy amaliyotda quyidagi yo'nalishlarda muhim ahamiyat kasb etadi:
Mazkur tadqiqot natijalari umurtqa pog'onasining bel qismi disk churralarini davolashda endoskopik diskektomiya usulini amaliyotga keng joriy etishda muhim

ahamiyat kasb etadi. Olingan klinik natijalar endoskopik usulning kam travmatikligi, operatsiyadan keyingi og'riq sindromining tez regressiyasi hamda bemorlarning qisqa muddatda faol hayot tarziga qaytishini tasdiqlaydi.

Tadqiqot davomida ishlab chiqilgan diagnostika va davolash yondashuvlari nevroxirurgiya, travmatologiya va ortopediya bo'limlarida amaliy qo'llanma sifatida foydalanilishi mumkin. Endoskopik diskektomiya o'tkazish bo'yicha berilgan tavsiyalar jarrohlik aralashuviga ko'rsatmalarni aniqlashtirish, asoratlar xavfini kamaytirish va reabilitatsiya jarayonini optimallashtirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida magistratura va klinik ordinatura tinglovchilarini o'qitish jarayonida, ma'ruza va amaliy mashg'ulotlarda o'quv-uslubiy material sifatida qo'llanilishi mumkin.

Amalga oshirish

Tadqiqot natijalari: Mazkur magistrlik dissertatsiyasi davomida olingan ilmiy natijalar amaliy sog'liqni saqlash tizimiga joriy etish uchun tavsiya etiladi. Tadqiqot asosida ishlab chiqilgan endoskopik diskektomiya usulini qo'llashga oid diagnostik va davolash yondashuvlari bel qismi disk churralari bilan og'riq bemorlarni davolash jarayonida amaliyotga tatbiq etiladi.

Tadqiqot natijalari nevroxirurgiya (yoki travmatologiya va ortopediya) bo'limi faoliyatida qo'llanilib, bemorlarni operatsiyadan oldingi tanlash mezonlarini aniqlashtirish, jarrohlik aralashuvining optimal usulini tanlash hamda operatsiyadan keyingi reabilitatsiya jarayonini takomillashtirishda foydalaniladi. Endoskopik diskektomiya usulining qo'llanilishi bemorlarning shifoxonada yotish muddatini qisqartirish, operatsiyadan keyingi asoratlar sonini kamaytirish va davolash samaradorligini oshirish imkonini beradi.